

Валентина Кисельова

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «БІБЛІОТЕКИ В РОЗВИТКУ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ»

2 - 4 жовтня 1994 р. в Державній історичній бібліотеці (ДІБ) відбулася науково-практична конференція «Бібліотеки в розвитку історичної науки в Україні». Її підготовлено спільно з Інститутами української археографії, історії України НАН України, Інститутом підвищення кваліфікації працівників культури і приурочено до 55-річчя ДІБ. Наукові працівники, викладачі, фахівці бібліотечної справи обговорили питання про роль бібліотек у розвитку історичної науки.

Внесок бібліотек в історичну науку, збереження і примноження культурних надбань нашої держави - тема доповіді на пленарному засіданні д-ра іст. наук професора Ю.Курносова (Інститут історії України).

Про державну програму підготовки науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» та завдання бібліотек йшлося у виступі голови Всеукраїнської спілки краєзнавців академіка НАН України П.Тронька. Проблеми підготовки бібліотекарів для роботи з рідкісною книгою та історичними колекціями визначені у повідомленні канд. філософ. наук П.Голобуцького (ЦНБ ім. В.І.Вернадського).

Зав. відділами краєзнавства Г.Мокрицька (Херсонська ОУНБ), Т.Дрьомова (Донецька ОУНБ), директор Маріупольської міської історичної бібліотеки Т.Кувшинова розповіли про досвід історично-краєзнавчої роботи своїх бібліотек, а Г.Єрофеева (Харківська ДНБ ім. В.Короленка) - про діяльність бібліотек Харківського регіону в галузі історичного краєзнавства. 55-річній роботі ДІБ у цій царині було присвячено доповідь директора бібліотеки Л.Макаренка.

На конференції працювало три секції: 1. Бібліотечні фонди - джерельна база історичної науки; 2. Забезпечення інформаційних потреб історичної науки бібліотечно-бібліографічними методами; 3. Історія бібліотек як складова історії культури України.

Питання реституції втрачених книжкових пам'яток історії і культури з фондів Національної парламентської бібліотеки України були порушені у виступі О. Александрової.

У другій секції працювали представники Рівненського (Л.Черепуха, Г.Швецова-Водка), Харківського (В.Петрикова) і Київського (Ю.Лазоренко, А.Комська) інститутів культури.

Представники третьої секції з особливою увагою вислухали повідомлення про досі невідомі сторінки діяльності видатних бібліографів і бібліотекознавців - фундаторів бібліотечної справи в Україні, зокрема О.Грушевського та ін.

Тези доповідей і повідомлень учасників конференції опубліковано в збірнику «Бібліотеки у розвитку історичної науки в Україні» (К., 1994).

Конференція рекомендувала здійснити протягом 1995 - 2000 рр. інвентаризацію і паспортизацію рукописних, стародрукованих, рідкісних книг, що зберігаються у фондах бібліотек, музеїв, архівів України, скласти зведений каталог на регіональному рівні; створити центр реставрації книг з відділеннями в окремих регіонах держави; оптимізувати бібліографічне інформування шляхом організації регіональних інформаційних мереж, що включають зведені краєзнавчі каталоги, історико-краєзнавчі бібліографічні посібники, фактографічні й бібліографічні банки даних; підтримати проект створення інформаційного центру з комп'ютерною базою даних з питань історії України в ДІБ за участю великих бібліотек і провідних наукових установ.

Конференція сприяла об'єднанню зусиль науковців і бібліотекарів, спрямованих на популяризацію історичної науки, організацію навчання і розповсюдження знань з історії, історичного краєзнавства, а також на вивчення історії бібліотечної справи, окремих бібліотечних установ нашої держави.

Раїса Кириченко

ДАРУНОК ФЕДЕРАЛЬНОГО МІНІСТЕРСТВА З ПИТАНЬ ОСВІТИ ТА НАУКИ (ФРН)

Було офіційно передано в дар ЦНБ книги вартістю 200 тис. німецьких марок представником Федерального Міністерства з питань освіти та науки д-м Гіршом на офіційній презентації книжкової виставки «ФРН - Україна», що відбулася 30 травня 1994 р. Крім ЦНБ, ще 21 наукова бібліотека України отримала книги в дарунок. Ця програма входила в комплекс заходів, які проводяться у

© Кисельова Валентина Петрівна, Київ, 1994

© Кириченко Раїса Степанівна, Київ, 1994

рамках освітньо-політичної співпраці між Німеччиною та Україною, підкреслив посол ФРН в Україні д-р Олександр Арно.

Федеральне Міністерство освіти й науки за посередництвом Німецького бібліотечного інституту передало в Україну безцінну колекцію видань наукової літератури німецькою мовою. Численні книжки з різних галузей знань - насамперед гуманітарних - істотно збагатять наші книжкові фонди, допоможуть читачам скласти уявлення

про сучасний рівень досліджень німецьких та інших європейських учених, про високі досягнення видавців і поліграфістів ФРН. Усе це є гідним продовженням традицій німецької культури, кращі представники якої завжди приділяли багато уваги розвиткові взаємозв'язків зі слов'янськими народами, зокрема й з українцями. Зміцненню та поширенню цих контактів і послужила виставка. На ній демонструвалася книжкова продукція 72 німецьких видавництв. Серед них - такі всесвітньовідомі як «Decker's» (1635), «Vandenhoeck and Ruprecht» (1735), «Brockhaus» (1805), «Meyer's Lexikonverlag» (1826), «Springer» (1842), «Parey» (1877), «De Gruyter» (1919), «Saur» (1948) тощо.

Виходячи з творчих потреб та наукових інтересів учених і студентів, ЦНБ сама відібрала літературу. Більшість її - з питань історії, економіки, політології, культури, класичної філології, мистецтва, обчислювальної техніки, тобто тих галузей, фонди яких потребують поповнення.

Особливий інтерес становлять енциклопедії та довідкові видання загального характеру. Це, передусім, «Brockhaus Enzyklopädie» (24 т.), «Meyers enzyklopädisches Lexikon» (25 т.), галузеві енциклопедії та довідкові видання «Literatur-Brockhaus» (3 т.), «Der Kunst Brockhaus» (2 т.), «Enzyklopädie der Holocaust. Die Verfolgung und Ermordung der europäischen Juden (Argon)» (3 т.), «Lexikon alte Kultur» (Brockhaus); «Lexikon der Biochemie und Molekularbiologie» (Herder) (3т.), «Handbuch Garten» (BLV Verlagsgesellschaft).

Велику значущість являють довідкові, бібліографічні та біографічні видання типу «Who's who...» з різноманітних галузей знань видавництва «Saur». Це, передусім: «Index of conference proceedings 1964 - 1988» (26 т.); «International organizations 1992-93» (3 т.); «Books in print 1992-93» (20 т.), «British Catalogue of music 1957-1985» (10 т.) тощо.

Видавництво «Springer» представляло на виставці такі відомі книжкові серії, як «Lectures notes in computer science», «Texts and monographs in computer science», «Eurographic seminars», «Modern methods of plant analysis» та монографії.

Засноване в Берліні 1842 р. Юліусом Шпрінгером, видавництво спеціалізується на випуску літератури з усіх галузей природничих і медичних наук, техніки, психології, економіки, права, філософії, інформатики тощо. Щорічно тут виходить понад 10 тис. найменувань видань, у тому числі більш ніж 300 назв книжкових серій, понад 250 назв журналів, переважно міжнародного характеру. «Springer» має представництва на всіх континентах світу.

У ЦНБ з видавництвом «Springer» існують тісні, ділові контакти, що розпочалися ще в 20-ті роки. Його книжкова продукція неодноразово

експонувалась у Бібліотеці й користувалася великим успіхом у читачів.

Публікаціями видавництва «Saur» щоденно послуговуються в ЦНБ. Це - міжнародний довідник журналів «Ulrich», міжнародні адресні книги видавництв, архівів, бібліотек, книжкової торгівлі, довідники міжнародних організацій, наукових і навчальних установ, музеїв світу; бібліографічні видання; покажчики книг, що виходять з друку, тощо. «Saur» спеціалізується в галузі бібліотеко- та книгознавства, інформаційної та документальної діяльності, архівної справи. Завдяки своїй міжнародній діяльності (зокрема, співробітництву зі всесвітньовідомим американським видавництвом «Bowker») видавництво стало одним з провідних у світі.

«Saur» має відділення у Нью-Йорку, Лондоні, Парижі. Щорічно випускає понад 1000 назв публікацій, серед яких 50% - англійською мовою; 13 назв міжнародних спеціалізованих журналів, у тому числі періодичні видання Міжнародної Федерації бібліотечної асоціації та установ.

Захоплює чудове поліграфічне виконання книжок з колекції (35 од.) про окремі країни (видавництво C.J.Bucher). Не поступаються їм чудові альбоми з питань мистецтва (видавництво «Herder und Hirmer»). Не обходили увагою відвідувачі публікації з питань сходознавства, мовознавства та класичної філології видавництва «Olms», багатотомні галузеві словники з питань автоматизації та робототехніки, електроніки, електротехніки, будівництва («Keett + Kluwer»).

Демонструвалися тлумачні словники «Brockhaus Wahrig. Deutsches Wörterbuch» (6 т.) Монографії - це передусім 35-томне видання «Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt» (de Gruyter).

Відзначимо, що книжкова продукція видавництва «Akademie Verlag» (також було представлене на виставці) зберігається у фондах ЦНБ, починаючи з 1918 р. Це - Abhandlungen der K. Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin.

Видавництво кілька разів змінювало назву залежно від зміни назви самої Академії наук (Королівська академія наук, Королівська пруська академія наук, Академія наук НДР).

Від Бібліотеки Німецької академії наук, яка є нашим партнером з міжнародного книгообміну, ЦНБ отримує майже всю книжкову продукцію цього видавництва.

У ЦНБ неодноразово організовувались експозиції книжкової продукції видавництв «de Gruyter» і «Parey».

Завдяки бібліотечній програмі, здійснюваній Німецьким бібліотечним інститутом (Берлін), зроблено вагомий внесок у фонди ЦНБ. Ця акція, безперечно, сприятиме зміцненню німецько-українських культурних зв'язків, спільній науковій співпраці.